

VALTAKUNNALLISET LASTENSUOJELUPÄIVÄT®

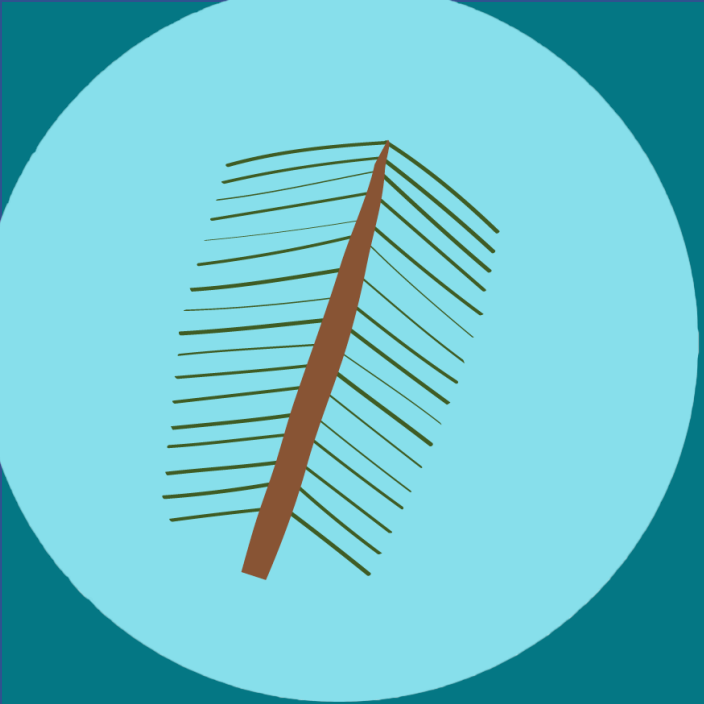
Kestävä tulevaisuus lapselle

Webinaari
29.9.2020

#lastensuojelupäivät2020 #kestävätulevaisuuslapselle

Toteutuuko lapsen oikeus tulevaisuuteen?

Elina Pekkarinen
Lapsiasiavaltuutettu

Lapsi: Luonto kuolee jos sinne heittää roskia.

Lapsi: Ai metsään?

Lapsi: Nii ja sitte ne eläimet voi ottaa ruuaksi niitä ja tulla kipeeks.

Lapsi: Ja kuolla.

Lapsi: Nii ja kohta meillä ei oo enää eläimiä ollenkaan jos tää jatkuu.

(Ote 5–6 -vuotiaiden haastattelusta)

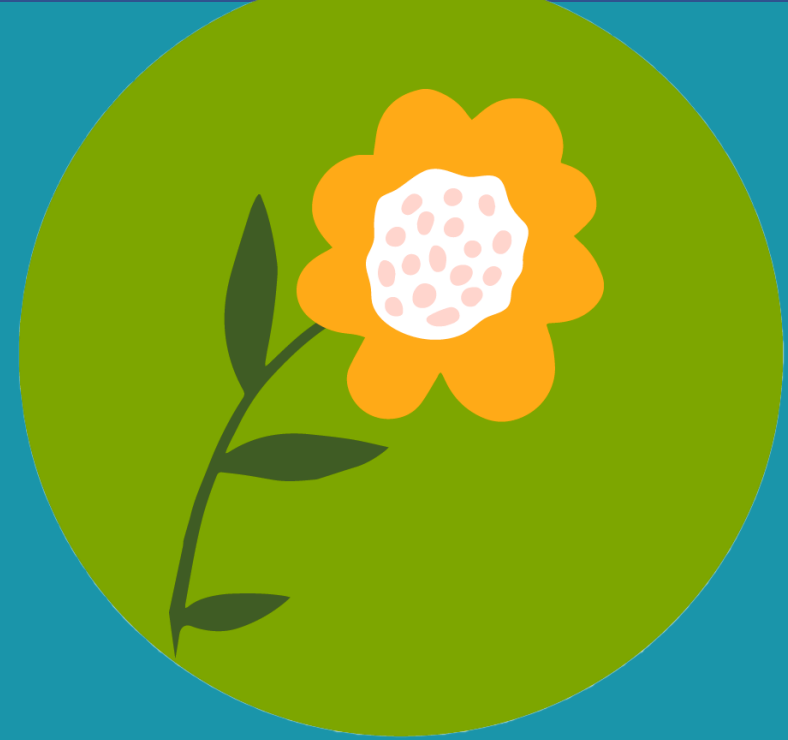
Lapsiasiavaltuutetun tehtävä lapsen oikeuksien edistäjänä

Varmistaa, että lasten asema ja oikeudet otetaan huomioon lainsäädännössä ja yhteiskunnallisessa päätöksenteossa (Laki lapsiasiavaltuutetusta 1 §).

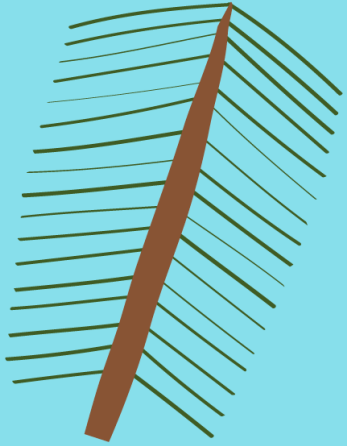
Yhteistyössä muiden viranomaisten sekä toimialansa järjestöjen ja vastaavien muiden toimijoiden kanssa edistää lapsen edun ja oikeuksien toteutumista (Laki lapsiasiavaltuutetusta 2 §).

YK:n lapsen oikeuksien sopimus ja tulevaisuus

- Globaalisti ympäristökriisi on uhannut lasten hyvinvointia jo vuosikymmenten ajan
 - Nälänhädät, saastuneet vedet, maaperän eroosio
 - Ympäristöpakolaisuus
- Sopimuksessa todetaan
 - Lapsen oikeus elämään ja kehittymiseen (6 art)
 - Lapsen oikeus terveyteen, pilaantumattomaan ympäristöön ja puhtaaseen veteen (24 art)
- Vuonna 1989 ympäristökriisin mittakaavaa ja etenemisvauhtia ei kuitenkaan täysin ymmärretty.

YK:n ihmisoikeuskomitean selvitys ilmastonmuutos ja lapsen oikeudet 2017

- Ilmastonmuutoksen negatiiviset vaikutukset
 - Luonnonkatastrofien lisääntyminen
 - Sademäärien vaihtelut ja muutos
 - Ilmansaasteet
 - Ruoantuotannon ongelmat, juomaveden puute
 - Tartuntatautien muutos ja lisääntyminen
- → Muodostavat uhan lasten oikeudelle terveyteen, elämään, ruokaan, veteen, hygieniaan, koulutukseen, asumiseen, kulttuuriin ja kehitykseen
- Syventää sosiaalista ja taloudellista eriarvoisuutta ja köyhyyttä
- Johtaa hyvinvointikehityksen taantumiseen.

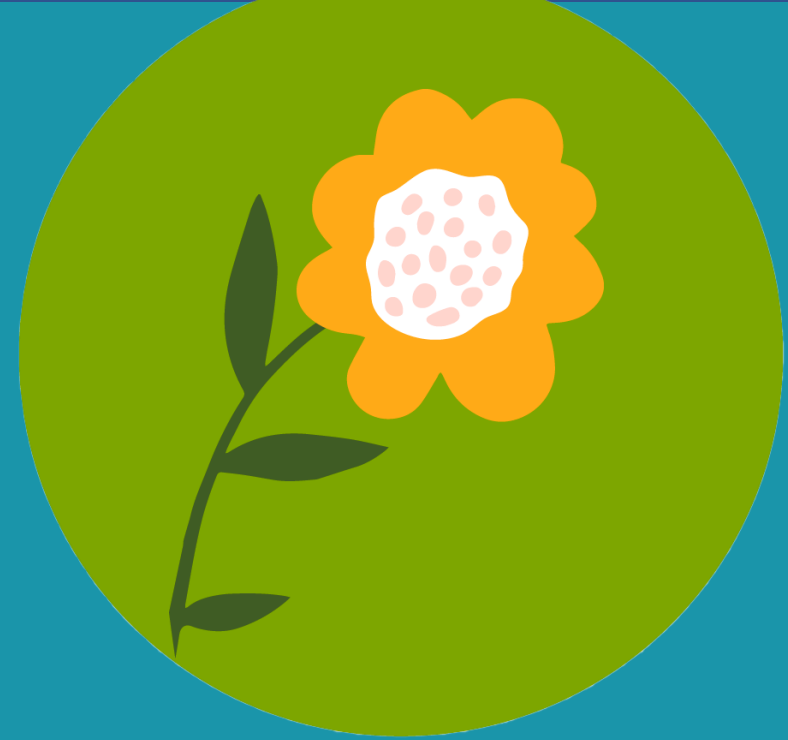
Ilmastonmuutoksen vaikutus mielenterveyteen

- Välillinen traumatisoiva stressi pakolaisuuden, luonnonkatastrofien, sotien, nälänhädän ym. kautta
- Suora vaikutus ahdistuksen, voimattomuuden ja pelon kokemusten myötä.

Maapallon tulevaisuus ja lapsen oikeudet

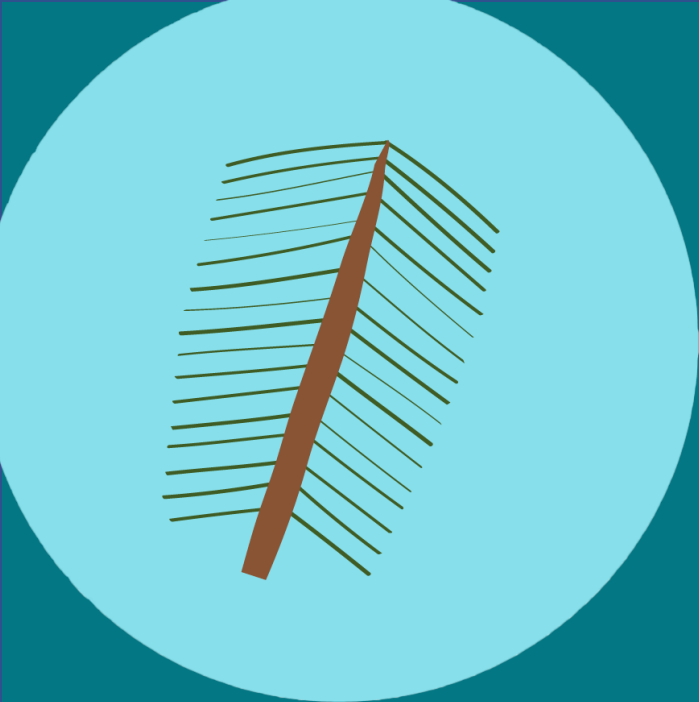
- Lapsiasiavaltuutetun vuoden 2020 painopistealue
 - Lasten ja nuorten tapaamisia
 - Vaikuttamista sidosryhmiin ja päätöksentekijöihin
- Teos ”Maapallon tulevaisuus ja lapsen oikeudet”, jossa 42 kirjoittajaa eri tieteenaloilta
 - Meidän tulevaisuutemme
 - Meidän maapallomme
 - Meidän vaikutusmahdollisuutemme
 - Yhteisiä ratkaisuja kestäväan kasvuun
 - Muutos ja toivo
- Kirja julkaistaan 27.10!

Lasten ja nuorten liikehdintä

- #FridaysForFuture -ilmastolakot
- Aktiivisten nuorten kohtaama kannustus vs. häirintä ja pilkka
- Nuorten kokema vaikuttamistaakka
- Sukupolvien välinen oikeudenmukaisuus ja kokemus (Piispa & Pihkala 2020): ilmastonmuutos on myös sukupolvia yhdistävä ilmiö
- Nuoret, jotka eivät koe lainkaan huolta (nuorisobarometrissa lähes 40 prosenttia).

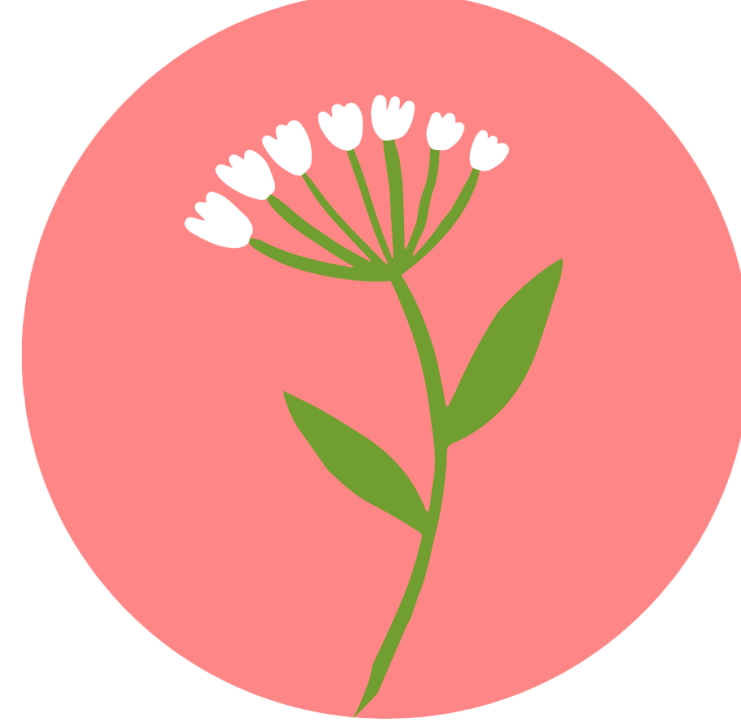
Lasten kantelu YK:n lapsen oikeuksien komitealle

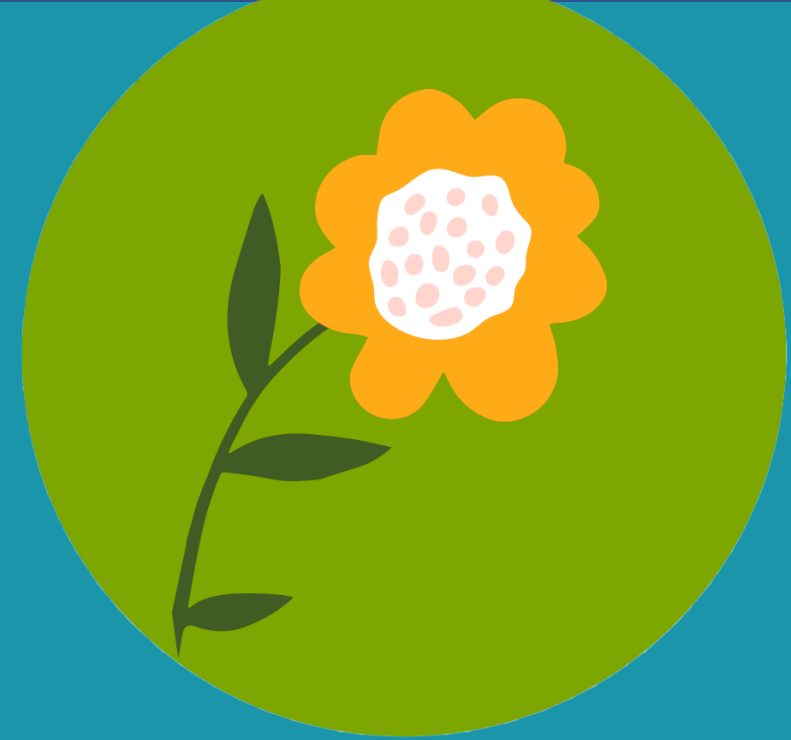
- 16 iältään 8 – 17 -vuotiasta lasta eri maista teki kantelun YK:n lapsen oikeuksien komitealle syyskuussa 2019
- Kantelussa nimettiin viisi johtavaa G-20 -valtiota – Argentina, Brasila, Ranska, Saksa ja Turkki
- Kantelun mukaan nämä maat ovat jatkaneet fossiilisten polttoaineiden käyttöä ja epäonnistuneet maailman johtamisessa kohti kestävää ilmastopolitiikkaa
- Huomion kiinnittäminen myös haavoittuvassa asemassa olevien ja alkuperäiskansojen lasten oikeuksiin!

#lastensuojelupäivät2020
#kestävätulevaisuuslapselle

Maapallon tulevaisuus

- Oikeudellinen
- Kokemuksellinen
- Pedagoginen
- Moraalinen
- Kehityksellinen kysymys
- Kytkeytyy eksistenssiin ja sen oikeutukseen
- Kouriintuntuva ahdistus ja huoli, ristiriita kokemusten ja toiminnan mahdollisuuksien välillä.

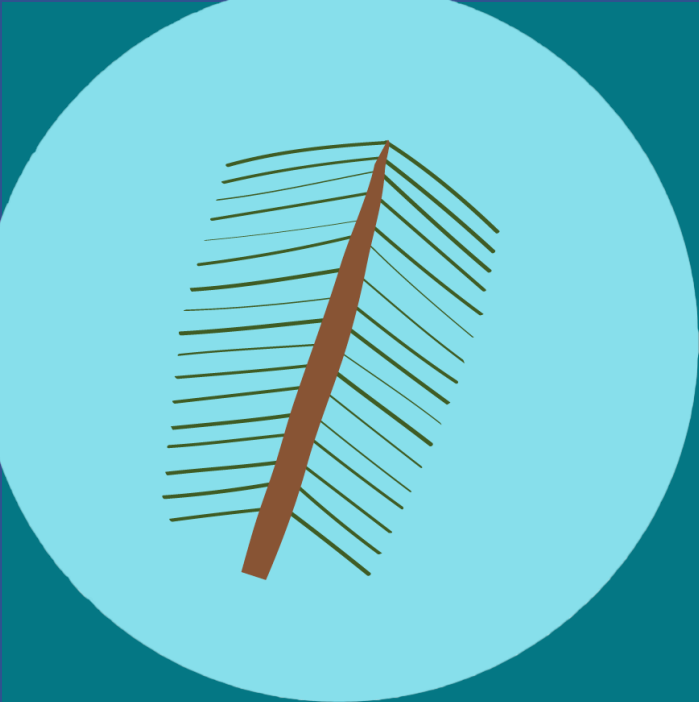
Theo: Ja mä en haluis että ne tappaa niit elävii puit tuolt takaa, mä haluisin repii ne kyltit siit pois. Ne paperikyltit. No yks oli jo repiny mut mä laitoin sen takas ku ne pitää sahata... Tekis mieli ottaa ne irti mut ei saa.

(Ote tutkimushaastattelusta, Kumpulainen ym. tulossa)

Mitä voimme tehdä?

- Huomioidaan lapsen oikeudet ilmasto- ja ympäristöpolitiikassa niin arvioinnin kuin käytännön toimien tasolla
- Valtaistetaan lapsia osallistumaan ilmasto- ja ympäristöpolitiikkaan (ml. koulutus ja konsultointi)
- Huolehditaan muutoksenhakumekanismeista, kun lapsen oikeuksia loukataan tällä alueella
- Lisätään ymmärrystä lapsen oikeuksien ja ympäristönmuutoksen välisestä yhteydestä
- Tehdä kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä
- Otetaan lasten näkemykset vakavasti.

Millaisella maapallolla olisi hyvä elää?

Elina: No mites sitte tota hyvä maapallo tai sanotaa näin, että millasella maapallolla ihmisen olis hyvä asua?

(--)

Poika 1: Millanen maapallo olis hyvä asua... No sellanen maailma, jossa demokratia ja tasa-arvo toteutuvat ja jota ei uhkaa ympäristökatastrofi (naurahtaa)

Poika 2: Sillai, että tasa-arvo, että valtiot pystyy keskustelemaan toistensa kanssa ja tekemään yhteistyötä.

Poika 3: No harvemmin siinä sodan keskellä demokratia ja tasa-arvo toteutuu. Eiköhän se rauha siihen mene sisälle jollain tavalla.

(Ote Nuoret neuvonantajat -kuulemisesta, Kannonkoski 31.1.2020)

Lähteet

- Climate Change and the full and effective enjoyment of the rights of the child (A/HRC/35/13)
- Pekkarinen, Elina & Tuukkanen, Terhi (toim.)(painossa) Maapallon tulevaisuus ja lapsen oikeudet. Lapsiasiavaltuutetun julkaisuja 2020.
- Kumpulainen, Kristiina ym. (tulossa em. teoksessa) 'Puu on vähän niinku ihminen, sekin alkaa itkee' - Luontosuhde ja maapallon tulevaisuus lasten kertomana.
- Piispa, Mikko & Pihkala, Panu (2020) Onko ilmastonmuutos sukupolvikysymys? Tieteessä tapahtuu 4/2020.

